

עין משפט
גז מוצה

גב א ב מ"י פ"ו מהל'
נדרים הלכה יג ט'
קמ"ג לוח רמב'
גב א מ"י ט"ז הל' יג'
גב ד מ"י ט"ז הלכה ט'
קמ"ג ט"ז ט"ז ט"ז יוד'
ס"ת רכ"ג ט"ז ט"ז י'
ט"ז ט"ז ט"ז י'

תוספות

כפ"ל סקוב [קמ"א] י'
ק"ל דין א"ל א"ל
אוסר דבר של נדרשות
למשנת מילתיה בלל':
א"ל נכסי א"ל א'
א"ל דא"ל או"ב י'
א"ל נכסי דרב ושמואל
כבר י"ש נכסי א"ל א'
שטא נכסי או"ב. קשה
והנהו נקט בשו"ת מ"מ
מ"ל היה מ"ל למיפק
מ"ל כרימ"א לנ"ל קום
שטא נכסי ח"ת י"ר
אלמ"ל נכסי א"ל או"ב
או מח"ל לנ"ל דף נ"ג.
גבי קרידוס מה או נמט
במנה מ"מ קמ"א נ"מ
ל"ה ט"ל לחז"ל ממתנין
לקמ"ל דמ"ו ט"ל נכסי
א"ל דקמ"א י' א"ב
לפ"י דבבב"א א"ל או"ב
והנהו נקט בשו"ת מ"מ
ל"ל נכסי א"ל נכסי
כרשות: א"ל כ"י נכסי
ד"ו יוד"ו ור"ש ק"ש
גבב"א ר"ש ור"ש נכסי
א"ל. ולא פליגי: מ"א שט'
דחל"ל מן הטעות שפיר
והנהו נקט בשו"ת מ"מ
הפקד"ה הוא א"ל נכסי
חמ"ה לנ"ל א"ל א"ל
לא יר"ה נ"ל לחל"ל מאתן
שליטן טעות:

בפוסקים ע"י גבב"א.
יכול לתקן בלא ירידה
מ"ל נכסי א"ל א"ל א"ל
דלא יר"ה לנ"ל השדה כ"ן
דא"ל א"ל א"ל א"ל א"ל
א"ל א"ל א"ל א"ל א"ל
על הגבולין לעולם יוד'
ואוכל דחמ"ה א"ל א"ל
א"ל א"ל א"ל א"ל א"ל
בבב"א. א"ל א"ל א"ל
ולנ"ל א"ל א"ל א"ל א"ל
חמ"ה ש"ל לנ"ל א"ל א"ל
לא ודאי מותר א"ל נכסות
שטח טעות שג"ה ודאי
נכנס לנ"ל השדה לנ"ל
המודר הנאה מחבירו.
שכירו הדרי של א"ל א"ל
דק"א מתי ל"ה ולא יס"ל
מקמי ונמ"א ס"ך א"ל
לא מתי ל"ה למ"ד: א"ל
י"ונו חב"ד. דקמ"ה ל"ה:
והנהו א"ל חב"ד ס"ן.
י"ב"ו י" חב"ד. דאמ"ן
כשלי"ה פ"ק"ן לנ"ל
דף נ"ג. דמתיני מ"מ
ל"ל א"ל א"ל א"ל א"ל
למ"ד כ"ן ללוק':

מב:

ר"ן

ידידה הוא וכמו שפירשן דלקמ"ד) כס"ד אלא משום דתנא רישא
ירשנו לומר שדתי כשאר הירשתי אפי' ליהנות מן הכנסים מנא קיפ"א
נמי לא ירשנו לומר שאינו מותר ליהנו' מירשותו. ומ"מ שמעי' מהא דיכול
אדם לאסור פירותיו על חבירו לאחר שילאו מרשותו ולא היו כאוסר נכסי
חבירו על חבירו: ומהדרין שאני הכא

דקא"ל כחיינו וכמוסו. והשתא נחתינן
דנ"ג נמתי' דכסרי' לן דשקרא דהוה
כסרי' לן עד השתא דלא מהני שום
לישנא למיכר לאחר שילאו מרשותו
משום דהוה נכסיו חבירו על חבירו
והשתא מודינן דלא מפרש לישניה מני
אוסר. מיהו א"ל מהך קושיא נחזיר הוה
מזינן למימר דהיי דמי מפרש לישניה
מני אוסר אפי' בשלון נכסיו אלו לא
משמע אלא עו"ן נדרשות דלע"ג דמי
קאמר מדרי נכסיו אלו וכי קאמר נודר
ביתך זה לשונות שו"ן הן ומנן לקמ"ה
גבי נודר דמי קאמר ביתך זה משמע
אפי' לאחר שילאו מרשותו וה"ה הל"ל
כי קאמר מדרי נכסיו אלו כיון
דמדרי נמי א"ל מפרש לישניה מני
אוסר אפילו לאחר שילאו מרשותו
אפי' לא דמי משום דמי אמר נודר
ביתך זה משמע דגופיה של בית אוסר
אדפשיה א"ל משום דלא מקבל עליה
ההוא ביתא א"ל משום דרבי מוליה או
מטעמא אחריתא הלך שפיר משמע
לישניה דלא מני אסוריה בדאיתיה
ממריה קמיה) אבל כי אוסר ליה מדרי

נתי דא"ל נכסיו אלו כל היכא דלא פריש כהדיא אפילו לאחר שילאו
מרשותו לא משמע אלא כי איתניהו כרשותיה דמאי איכפת ליה א"ל
מיתיהו אדך כמה שאין לו חלק ונחלה כלל הלכך כל היכא דלא
פריש כהדיא אלא אמר נכסיו אלו לא משמע אלא בעו"ן נדרשותו.
אחרון לן מתני' שפיר דהך דינא אשמעי' והיי דכותא טפי ומנא רישא
משום קיפ"א אלא דלכתי' לא ינחא לן דמ"מ קשה קושיא קמיתא דא"ל
איתא דס"ל הכי לרבי יוחנן ור"ל הוה להו לאפלוגי אנכסי' אלו כהדיא.

ומהדרין אלא נכסיו אלו לא פליגי דודאי אדם אוסר כי פליגי נכסיו דרב ושמואל כסרי אפילו נכסי אדם אוסר וכי אמרי אלו לאו דוקא
דשטיט' להו דכל היכא דאמר נכסי אפילו כי אמר אלו אין דמי אלא נכסיו ואפי' אדם אוסר א"ל משום דנכסי נמי לעולם משמע ואלו שהן
עכשיו נכסי קאמר א"ל משום דכיון דחיילא עלייהו איסורא מו לא פקע ור' יוחנן ור"ל כסרי דדוקא נכסיו אלו אדם אוסר אלא נכסי אין אדם
אוסר. והשתא אחרי מתני' שפיר לר' יוחנן ור"ל כהדיא לרב ושמואל דר' יוחנן ור"ל נכסיו אלו מוקמי לה ורישא כותא קמ"ל דלע"פ
שהגיע שביעית אינו יורד ואינו אוכל דאדם אוסר דבר שרשותו לכשילאו מרשותו וקיפ"א כותא קמ"ל דא"ל נכסיו נדר אין יורד לתוך שדהו
וכי קאמר ר' יוחנן ור"ל נכסי ע"ך וכי' לאו דמוקמי לה למתני' נכסיו אלא לרב ושמואל קמהדרי והיי' להו א"ל נכסיו איירי תנא לא
הוה מני הכי אלא הכי הוה דינא דלפני שביעית אין יורד ואוכל וכשהגיע שביעית אוכל ואי הכי לא אשמעינן מירי אלא ודאי מתנינן כחומר נכסיו
אלו ומש"ה נדרא חיל אפילו לאחר שהגיע שביעית. ומקמינן דל"ל ללימוד רב ושמואל דלפי' כי אמר נכסי ליחסור נכסיו אפילו לאחר שילאו
מקמי דהא אפילו גבי נודר תנן דמי קאמר ליתך לא משמע אלא כל עוד שיהא של אצל לא לאחר שמכרו וי"ש גבי מדר ללא משמע
כי אמר נכסי אלא בעוד שיהו נדרשותו. ומהדרין אלא כי אמרי ר' יוחנן ור"ל נכסיו רב ושמואל נכסיו אלו ולא פליגי כלומר דרב ושמואל
מוקמי לה למתני' כחומר נכסי אלו כיון דאמר אלו אע"ג דאמר נכסי הכי כאלו אמר נכסיו אלו ואסרי אפי' לאחר שהגיע שביעית ורישא
כותא קמ"ל ור' יוחנן ור"ל נמי הכי מוקמי למתני' והיי' לא תיסק אדעתין דמתני' דקתני דאפילו הגיע שביעית אינו יורד ואינו אוכל
מחוקמא אפילו נכסיו וטעמא משום דכיון דנתיב כהו איסורא מו לא פקע דיתא אלא כל היכא דלא אמר אלא נכסי לא מתקרי אלא כי איתניהו
נדרשותיה אבל הגיע שביעית אוכל מן הטעות דפקע להו איסורייהו הלכך ודאי מתני' לא מיתוקמא אלא נכסיו אלו. ואע"ג דהאי דינא מניח
למימרי' מתתני' דהאומר לחבירו קונס ליתך שאני נכנס וכי' א"ר יוחנן אמתני' לפרשה ולצורה דלא ניעטי כה משום דסתם מודר הנאה מחבירו
נכסיו משמע כדתנן לקמ"ן ומ"ג. המודר הנאה מחבירו וכי' נותן לאחר לשם מתנה והלה מותר בה ופי' כחומר נכסיו אלו אין הלה מותר בה. כג"ל פירושא
דהאי שמתעמא. ולא ידענא אמאי נקט הש"ס בתסקנא ר' יוחנן ור"ל מקמי רב ושמואל דה"ל למינקט רב ושמואל כרישא דקמסדר להו למימרינהו
מיתקמא מקמי ר' יוחנן ור"ל וגרסיה בעיני משום דכל שקלא וטריא דסוגיין נקטינן דר' יוחנן ור"ל קיימי אמילתייהו דרב ושמואל לאפלוגי עליה
מש"ה כי הדרי למימר דלא פליגי מקדמינן לדר' יוחנן ור"ל מקמי רב ושמואל לומר דלאו אמילתייהו קיימי כלל. ואית דגרסי הכא ורב
ושמואל נכסיו אלו מיהו אפילו להך גירסא הי"ה נכסיו אלו דאדם אוסר שהולכין אחר לשון אחרון דאמר אלו והכי איתא בירושלמי
פ"ה ה"ג ביתך זה משום מה אמת מופסו משום ביתך זה משום זה ומתקמא משום זה: ארעא נמי רחמנא אפקריה. כלומר ללקוט השדה מותר
ולמה לא ירד לתוכה ללקוט פירותיה: אמר עולא בעומדין אילנות על הגבולין. אין הכי נמי ללקוט אילנות שצמחצע השדה לא ירד
למכרה אבל ללקוט אילנות שעומדין על הגבולין לא דרמנא לא אפקרה לארעא אלא ללקוט פירותיהו הלכך כיון שאילנות הללו
יכול ללקט אותם לא ירד: ר"ש בן אליקים אומר גורה שמה ישאף בעמידה. ומש"ה אפי' ללקט אילנות שצמחצע השדה לא ירד
למכרה דנתיב דמדינא שרי דארעא רחמנא אפקרה משום גורה אסור. ואע"ג דהכא גורין שמה ישאף בעמידה ולעיל דף נ"ג. גבי חולה
לא גזר שמואל אלא שמה ישאף בישיבה אבל בעמידה לא גזר דל"ל ליחסור אפי' עומד הסם הייטע טעמא משום דכיון דדרך מבקר
לישאף ושמך מלכרי לעמוד אית ליה היכרא אלא ולי ישאף בעמידה אבל הכא מתי היכרא אית ליה הא אין דרך ללקוט אחר הפירות אלא
בעמידה ואפי' למיגור שמה ישאף: לא שאלנו. מודר למדרי ונבמלרא מפרש טעמא: ולא יסאל ממנו. אמר ממו"ל דהא
מתני' מיניה. שאלה שייכא נמדי דהדר בעיניה כבהמה וכלים הלואה שייכא נמדי דלא הדר בעיניה כהלואה מעות:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

רש"י

אם מת לא יירשנו שאני הכא דקא א"ל בחיינו
ובמותו מכל מקום קשיא אלא נכסיו אלו
כ"ע לא פליגי כי פליגי נכסיו רב ושמואל
סברי ול"ש נכסיו אלו ל"ש נכסי אדם אוסר
ור' יוחנן ור"ל סברי נכסיו (ב) אדם אוסר
נכסיו אין אדם אוסר ומוי איכא למ"ד ל"ש
נכסיו אלו ול"ש נכסי והא תנן (ה) האומר
לחבירו קונס לתוך ביתך שאני נכנס שדך
שאני לוקח מת או שמכרו לאחר מותר
לבית זה שאני נכנס שדה זו שאני לוקח
מת או שמכרו לאחר אסור אלא "כי אמרי
ר' יוחנן וריש לקיש נכסיו רב ושמואל
יבכסוים אלו ולא פליגי: ובשביעית אין יורד
לתוך שדהו כו': מתי שגזר דאוכל מן הגבולות
דפירי דהפקירא אינון ארעא נמי אפקרה
אמר עולא בעומדין אילנות על הגבולים
טר"ו שמעון בן אליקים אמר יגוריה שמה
ישאה בעמידה: מתני' דהמודר הנאה
מחבירו לא ישאלנו ולא ישאל ממנו לא ילונו
ולא יהוה ממנו ולא ימכור לו ולא יקח ממנו:

נכסיו אלו: אלא נכסיו אלו כ"ע
לא פליגי. דמשמע נכסיו אלו לעולם:
כי פליגי דאמר נכסי ר' יוחנן ור"ל
כסרי היכא דאמר נכסי אין אדם אוסר
וכי' דנכסי משמע כל זמן שהן נדרשות
ורב ושמואל סברי אפילו אמר נכסי
(ג) (אמר) אדם אוסר דבר וכי: קונס
לתוך ביתך שאני נכנס. כל זמן שהוא
ביתך דהו דומיא דנכסי ע"ך כיון
שמת בעי"ג או שמכרו לחותו בית לאחר
מותר ליכנס בו דהשתא אינו שלו אבל
אמר בית זה שאני נכנס דהו משמע (ד)
נכסיו אלו דקא אסר הבית עליו לעולם
אע"פ שמת או מכרו לאחר אסור ליכנס
בו. אלמא דשאי בין נכסי נכסיו והיי
קאמר רב ושמואל ל"ש נכסי ול"ש
נכסיו דאדם אוסר וכי: אלא כי אמרי
רב ושמואל: בעומדין אילנות על
הגבולין. לתוך שיכול לתלוש מן הפירות
מבחוץ מש"ה אינו יורד דהא דרמנא
אפקריה לארעא גבי שביעית לזרך
אפילו ועכשיו לא היה נכנס לזרך
אפילו: ר"ש בן אליקים אמר. הא
דקתני אוכל מן הטעות ודאי
דקאמרת כיון דעומדין על הגבולין

משום שיכול להושיע ידו וליקח מבחוץ אבל אין עומדין על הגבולין
אינו יורד לתוך שדהו דאסור לו לירד לשם: גוריה שמה ישאף
בעמידה. דלאחר שאלו עומד לו לשם וקמיתיהו מנכסיו דמדרי ואסור
דהאי דאפקריה רחמנא כל זמן שהוא אוכל או יכול לעמוד לשם דהפקר
הוא אבל שלא לזרך אפילו לא אפקריה: מתני' דהמודר
הנאה מחבירו לא ישאל לו. שאלה בכלים. הלואה צמעות:

גמ'
אם מת לא יירשנו שאני הכא דקא א"ל בחיינו
ובמותו מכל מקום קשיא אלא נכסיו אלו
כ"ע לא פליגי כי פליגי נכסיו רב ושמואל
סברי ול"ש נכסיו אלו ל"ש נכסי אדם אוסר
ור' יוחנן ור"ל סברי נכסיו (ב) אדם אוסר
נכסיו אין אדם אוסר ומוי איכא למ"ד ל"ש
נכסיו אלו ול"ש נכסי והא תנן (ה) האומר
לחבירו קונס לתוך ביתך שאני נכנס שדך
שאני לוקח מת או שמכרו לאחר מותר
לבית זה שאני נכנס שדה זו שאני לוקח
מת או שמכרו לאחר אסור אלא "כי אמרי
ר' יוחנן וריש לקיש נכסיו רב ושמואל
יבכסוים אלו ולא פליגי: ובשביעית אין יורד
לתוך שדהו כו': מתי שגזר דאוכל מן הגבולות
דפירי דהפקירא אינון ארעא נמי אפקרה
אמר עולא בעומדין אילנות על הגבולים
טר"ו שמעון בן אליקים אמר יגוריה שמה
ישאה בעמידה: מתני' דהמודר הנאה
מחבירו לא ישאלנו ולא ישאל ממנו לא ילונו
ולא יהוה ממנו ולא ימכור לו ולא יקח ממנו:

נכסיו אלו: אלא נכסיו אלו כ"ע
לא פליגי. דמשמע נכסיו אלו לעולם:
כי פליגי דאמר נכסי ר' יוחנן ור"ל
כסרי היכא דאמר נכסי אין אדם אוסר
וכי' דנכסי משמע כל זמן שהן נדרשות
ורב ושמואל סברי אפילו אמר נכסי
(ג) (אמר) אדם אוסר דבר וכי: קונס
לתוך ביתך שאני נכנס. כל זמן שהוא
ביתך דהו דומיא דנכסי ע"ך כיון
שמת בעי"ג או שמכרו לחותו בית לאחר
מותר ליכנס בו דהשתא אינו שלו אבל
אמר בית זה שאני נכנס דהו משמע (ד)
נכסיו אלו דקא אסר הבית עליו לעולם
אע"פ שמת או מכרו לאחר אסור ליכנס
בו. אלמא דשאי בין נכסי נכסיו והיי
קאמר רב ושמואל ל"ש נכסי ול"ש
נכסיו דאדם אוסר וכי: אלא כי אמרי
רב ושמואל: בעומדין אילנות על
הגבולין. לתוך שיכול לתלוש מן הפירות
מבחוץ מש"ה אינו יורד דהא דרמנא
אפקריה לארעא גבי שביעית לזרך
אפילו ועכשיו לא היה נכנס לזרך
אפילו: ר"ש בן אליקים אמר. הא
דקתני אוכל מן הטעות ודאי
דקאמרת כיון דעומדין על הגבולין

מסורת הש"ס

(א) לקמן מ"ו. (ב) ועיל
ל"ג. (ג) ושי"ך לעיל.
(ד) דף מ"א. (ה) דף מ"א.
(ו) כ"ס: ממתיה קמ"ה.
(ז) כ"ל ויק"ט. (ח) שי"ך דף
ש"ח.

הגרות הב"ח

(א) נמי ורי"ו ור"ש לק"ש
כסרי נכסיו אלו א"ל:
(ב) רש"י ד"ה שאני
הכא דרפ"ח אומר
נחיי: (ג) ר"ה כי
פליגי ותי' אמרין א"ל:
(ד) ד"ה קונס ותי' דהיי
משמע דומיא דבכסיו
אלו ותי' רב ושמואל
ותי' הדין לחיי' מיה
ועומדין אילנות על הגבולין
והפירות נטוין לתוך
שיטל ותי' לזרך אפילו
אפקריה ועכ"ל:

פירוש הרא"ש

א"ל נמי רחמנא
אפקריה. לזרך נכסיו
השדה כדי ללקט פירותיה:
בפוסקים ע"י גבב"א. ודאי
לזרך ליכנס בתוך השדה
ואספסר לכל אדם אין לו
רשות ליכנס כיון שיכול
ליקח הפירות או שמה
אפי"ג דלא"ה אחריתא
מותר למדרי אסור אבל
ליקח פירות העומדין בתוך
השדה יכול לע"ד: גוריה
שמה ישאף בעמידה.
ויהי מוכר לזרך לקטת
פירות הלכך לא יכנס לתוך
השדה ללקט הפירות:
מתני' א"ל ישאל ממנו.
מפרש בגמ"ל וכן לא ילוא
ממת: א"ל ימכור לו ולא
יקח ממנו. כוונתא דהיי' א"ל
דלא"ה הנאה למדרייהו
שהי כוונה אלא למכור
לו ביתא וליקח ממנו
במתות מתני': א"ל קונס
שאני חורש בה אפילו.
איתא שניקט שישאלנה
לו אפרה עליו: א"ל
היה רבוי לירוש' הוא
אומר ופי' אדם שותיה:
כי לפי גבולותיו כיון
למ"ד א"ל היה א"ל א"ל
שואב צמחא רגיל למכור
שדה הוא אסור וכל
אדם מותרין למכור שדהו
באיתא הפיר' וא"ל אין
דברי למי' הוא (ומתרי'
וכל אדם אסורין למכור
בה שדה: